

УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Малий бізнес як інституційний сектор економіки давно став домінуючим за чисельністю та обсягами виробництва у провідних країнах світу. Малі підприємства забезпечують гнучкість та стійкість економічної системи, наближують її до потреб конкретних споживачів, а водночас – виконують важливу соціальну роль, надаючи робочі місця та забезпечуючи джерело доходу для значних прошарків населення.

Малий та середній бізнес в Україні приносить 55 % валового внутрішнього продукту в економіку країни, при цьому якщо виділити лише малий бізнес, то це лише 16 % ВВП, тоді як у Європі цей показник вищий у два рази. Також варто відзначити низьку ефективність підприємств в Україні, іноді в 10 і більше разів за інших рівних параметрів [1]. Наприкінці жовтня Світовий банк опублікував новий рейтинг Doing Business 2020 р. Україна показала непоганий стрибок плюс сім позицій нагору: результат 64 місце у загальному заліку. Ще п'ять років тому країни не було навіть у сотні. За даними укладачів рейтингу, Україна стала однією з 22 країн у всьому світі, які покращили як мінімум три з десятки важливих показників. Насправді ж Україна зросла відразу за шістьма показниками.

Незважаючи на всі економічні реформи, в дійсності стан розвитку малого та середнього бізнесу залишається незадовільним. Проблема полягає навіть не в кількісних параметрах цієї сфери, які поступово поліпшуються, а насамперед – у структурі вітчизняного малого бізнесу, його зосередженості

на посередницьких операціях, роздробленості та практичній відсутності дієвої співпраці з великими підприємствами. Розвиток малого бізнесу, який у всьому світі є основним з двигунів економіки, в Україні не має суттєвих змін. Наприклад, в Данії малий бізнес створює 80 % ВВП, в Італії – 60 %, а в середньому в країнах ЄС близько 55–60 %. У той же час в Україні, незважаючи на те, що малими вважаються 90 % всіх зареєстрованих приватних підприємств, їх питома вага у ВВП не перевищує 12–14 % [2]. Отже, на сучасному етапі бізнес в Україні характеризується нестабільністю та високим рівнем невизначеності. В таких умовах основною проблемою, яка є у підприємств малого бізнесу є забезпечення їх стабільного розвитку та ефективного функціонування. Слід зауважити, що зміни в ринковій економіці на сучасному етапі розвитку України не ідуть на користь малому бізнесу, а ставлять під загрозу збільшення його прибутковості та функціонування взагалі.

Якщо подивитись на історію вітчизняної та світової економіки, ми побачимо, що постійні внутрішні та зовнішні фактори, безпосередньо впливають на бізнес. Ризик може виявитися у будь-якій сфері, що стосується ведення бізнесу, від фінансових нестиковок та маркетингових провалів, до непередбачуваних проблем, таких як глобальна криза. Для більшого розуміння справжньої ситуації, необхідно розглянути проведені опитування серед 500 найвідоміших власників малого та середнього бізнесу, які ведуть бізнес в Україні, а також активно працюють із зарубіжними партнерами. На основі цих даних, було зроблено SWOT-аналіз.

Розглянувши дані, можна побачити, що Україна все ще залишається однією з найменш дружніх країн у Європі для старту бізнесу. Є проблеми з податками та запуском ефективних реформ. Як завжди, в одному місці і можливості і великі ризики [6] (табл.1)

Рейтинг країн з легкості ведення бізнесу (Doing Business) [6]

<p><u>Сила</u></p> <p>Інженерія Освітня база, ВНЗ Сильний аграрний сектор Сировинні ресурси Людський капітал</p>	<p><u>Слабкість</u></p> <p>- відсутність : підприємницької культури необхідної кількості коштів для інвестування чіткої стратегії розвитку країни ефективної інфраструктури привабливості для інвесторів Неефективні дії влади</p>
<p><u>Можливості</u></p> <p>ІТ Цифрова трансформація Нові технології Інновації</p>	<p><u>Загрози</u></p> <p>Монополія Велика доля держави в економіці Війна Конкуренція на світовому ринці Еміграція працездатного населення</p>

Розглянувши, перераховані вище проблеми та загрози сучасного стану вітчизняного малого бізнесу, та динамічні і нерегульовані зміни в економіці, одним із шляхів подолання загроз та набуття впевненості у майбутньому для підприємства є вихід на міжнародний ринок задля скорочення ризиків, диверсифікації клієнтської бази та стабілізації підприємства в період нестабільності вітчизняної економіки. З кожним роком все більше підприємців України прагнуть вийти на європейський ринок. Це пов'язано, перш за все, з великими перспективами, які дає відкриття бізнесу в Європі.

По-перше, необхідно розглянути індекс економічної свободи країн світу, за для більшого розуміння переваг європейського ринку. Більшість країн Європейського союзу мають високий індекс економічної свободи, що свідчить про великий відсоток незалежності економічної системи країн від

різних зовнішніх та внутрішніх факторів, у тому числі залежність економіки країни від її сировинних ресурсів. Україна, Росія та Білорусь не дотягують до рівня країн із незалежною економікою.

По-друге, необхідно розглянути рейтинг країн із ВВП на душу населення. Цей основний показник економічного розвитку країни, вкаже чи потрібно нам орієнтуватися на країни Європейського Союзу. Також, ми зрозуміємо наскільки багата чи бідна країна. Враховуючи це, більш імовірно, що жителі країн Європи, зможуть і захочуть скористатися послугами, які забезпечують наші підприємці [7].

Завдання, які вирішуються за допомогою виходу на міжнародний ринок:

1. Збільшення прибутку. Якщо не брати до уваги декларовані місію та цілі, основним завданням будь-якої комерційної структури є зростання прибутку, тому вихід на міжнародний ринок найчастіше здійснюють для того, щоб збільшити продажі. Нові іноземні ринки, як правило, ширші і перспективніші за вітчизняний, а умови ведення бізнесу в іншій юрисдикції нерідко бувають зручнішими.

2. Скорочення ризиків та диверсифікація клієнтської бази. З одного боку бізнес, що має закордонні представництва, вести складніше. У цьому плані для виходу на міжнародний ринок вам знадобиться якісний юридичний супровід, щоб повністю реалізувати всі можливості та водночас не порушувати національні закони, що регламентують підприємницьку діяльність у тій чи іншій країні. З іншого боку, бізнес, що діє відразу в кількох державах, меншою мірою схильний до ризику збанкрутувати, якщо грамотно розподілятиме свої ресурси між представництвами. Ви можете відкривати та закривати окремі філії, від вас можуть йти клієнти, ви можете навіть скасувати головний офіс, все одно ваш проект залишиться на плаву, якщо його прибуток формується

одразу з кількох джерел, розташованих у двох та більше юрисдикціях – і це ще один безперечний плюс виходу на зарубіжний ринок [8].

3. Спрощення розрахунків із іноземними контрагентами. Відкриття зарубіжної філії суттєво полегшить вам роботу з великими фінансовими установами Європи, а корпоративний рахунок в одному з найнадійніших європейських банків не тільки надійно захистить ваші кошти, а й спростить розрахунки з клієнтами та постачальниками.

4. Мінімізація корупції.

5. Покращення умов та заробітної плати працівників.

6. Рейтинг країн за рівнем інфляції (індекс споживчих цін). За даними Світового банку Україна в 2013 році мала 49 % інфляції та знаходилась на 225 місці. На сьогодні наша країна залишається країною із нестабільною економікою. Оперуючи валютними коштами підприємство зможе забезпечити собі страхування від інфляції.

Список використаних джерел

1. Звонар Й.П. Бар'єри на шляху розвитку малого бізнесу в Україні та інструменти їх подолання. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск 15. Частина 1. С. 36-39.
2. Матеріали з порталу виконавчої влади «Урядовий портал». URL: <http://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 17.05.2022 р.).
3. Офіційний сайт LIGA360. URL: <https://360.ligazakon.net/> (дата звернення: 17.05.2022 р.).
4. Офіційний сайт Державної регуляторної служби України. URL: <http://www.drs.gov.ua/> (дата звернення: 17.05.2022 р.).
5. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua/> (дата звернення: 17.05.2022 р.).
6. Офіційний сайт AIN.UA. URL: <https://ain.ua/about/> (дата звернення: 17.05.2022 р.).
7. Інформаційний портал NoNews. URL: <https://nonews.co/> (дата звернення: 17.05.2022 р.).
8. Офіційний сайт Imperial & Legal. URL: <https://imperiallegal.com/ru/our-company/> (дата звернення: 17.05.2022 р.).